

Utilització de llengües

Professora de contacte

Nom: Mireia Foradada Villar

Correu electrònic: Mireia.Foradada@uab.cat

Llengua vehicular majoritària: català

Hi ha algun grup íntegre en català: No

Hi ha algun grup íntegre en castellà: No

Hi ha algun grup íntegre en anglès: No

Equip docent

Sara López Ruiz

Objectius

Aquesta assignatura es proposa repassar les principals teories de l'educació per incidir en quin tractament s'hi ha donat a l'educació, i des de quina perspectiva s'aborden les desigualtats educatives per raons de gènere, entre d'altres.

Competències i resultats d'aprenentatge

Bàsiques i generals

- B01 Que l'estudiantat hagi demostrat tenir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i es sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi. .
- B02 Que l'estudiantat sàpiga aplicar els seus coneixements a la seva feina o vocació d'una manera professional, i tingui les competències que es solen demostrar mitjançant l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dintre de la seva àrea d'estudi.

Específiques i resultats d'aprenentatge

- E01 Explicar i interpretar la història de les relacions de gènere, la significació de les diferències i els processos de generació de desigualtats.
 - E01.06 Identificar els diferents models socio-educatius a la història i la seva contribució a la generació, reproducció o superació de desigualtats.
 - E01.07 Reflexionar sobre els fonaments de la teoria de l'educació a l'estat modern i sobre la transmissió de coneixement.
 - E01.08 Proposar pràctiques de coeducació des de la diversitat de gènere.
- E02 Aplicar els conceptes fonamentals de les ciències socials, humanes i de la salut per a l'anàlisi social i cultural del passat i del present des d'una perspectiva de gènere.
 - E02.07 Incorporar els conceptes de les perspectives postcolonials, feministes i interseccionals a l'anàlisi de les diferents realitats socio-educatives.
 - E02.08 Identificar la invisibilització d'estereotips, prejudicis i sexisme als contextos socio-educatius.
 - E02.09 Comprendre a nivell bàsic les relacions pedagògiques des de la coeducació i de la teoria *queer*..

Generals/transversals

- GT01 Aplicar la perspectiva de gènere com a metodologia transversal d'anàlisi de la diversitat social, psicològica, cultural, política, històrica i econòmica.
- GT02 Expressar-se correctament i de forma no sexista ni homofòbica als llenguatges d'especialitat de les ciències socials, humanes, jurídiques i de la salut, tant de forma oral com escrita.
- GT03 Formular, argumentar i debatre idees pròpies i alienes de forma respectuosa, crítica i raonada.

GT05 Treballar cooperativament i dinamitzar equips multidisciplinaris i diversos, assumint i respectant el rol i la diversitat de les persones que els integren.

GT06 Demostrar capacitat d'autoanàlisi i autocrítica.

Continguts

1. Perspectives postcoloniales, feministes e interseccionals en educació .
Anàlisi de situacions, desigualtats i opressions mitjançant casos des de les teories feministes postcoloniales i la interseccionalitat de gènere.
2. Teories de l'educació amb perspectiva de gènere.
Pensar l'educació a través de les autores/autors per crear un diàleg i compartir les interpretacions (post)crítiques i (post)feministes de l'educació.
3. Construcció del gènere i expressió de les identitats en educació.
Reflexions i debats sobre les identitats i sabers en l'educació a partir de les biografies, relats i experiències educatives des d'una lectura de gènere.
4. De la segregació a la coeducació, i a la pedagogia queer.
Denúncia dels estereotips, prejudicis i el sexisme en contextos socioeducatius per a construir relacions pedagògiques transformadores i ús de metodologies decoloniales.

Metodologia docent

Les sessions d'aquesta assignatura seran principalment teòriques i per tant, requeriran d'un treball autònom basat en realitzar les lectures proposades per poder situar-nos en els contextos històrics i les teories de l'educació sota una perspectiva de gènere. La selecció dels textos i les lectures aniran acompanyades de diferents activitats a l'aula amb la finalitat de crear reflexions i diàlegs conjunts.

- Classes expositives per part del professorat sobre els continguts bàsics del temari.
- Treballs en grup:
 - o Presentacions orals dels treballs per part de l'estudiantat.
 - o Pràctiques d'anàlisi de casos.
- Lectures i reflexions dels textos recomanats.
- Tutories i seguiment d'activitats en relació a la realització del projecte final sobre les propostes metodològiques.

Activitats formatives

Títol	HORES	ECTS	RESULTATS D'APRENENTATGE
Dirigides	50		E01.06, E01.07, E01.08
Sessions en gran grup	30	1,2	
Activitats en grup a l'aula i exposicions per part de l'estudiantat	20	0,8	
Supervisades	25	1	E02.07, E02.08, E02.09
Tutories i seguiment d'activitats	25		
Autònomes	50	2	E01.06, E01.07, E01.08, E02.07, E02.08, E02.09
Treball individual sobre les activitats proposades: lectures, preparació d'exposicions i materials proposats, etc.			

Activitats d'avaluació

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ	HORES	PES NOTA	RESULTATS D'APRENTATGE
DIMENSIÓ SISTÈMICA			
Activitat sobre situar un relat autobiogràfic en els contextos històrics i les teories de l'educació amb perspectiva de gènere.		10%	E01.06, E01.07, E01.08
Exposicions posant en diàleg diversos pensadors i pensadores sobre les teories de l'educació amb els feminismes.		15%	E01.06, E01.07, E01.08
DIMENSIÓ PERFORMATIVA			
Anàlisi de casos que derivin dels mitjans de comunicació, situacions de la vida quotidiana i d'aula, plans educatius i institucions, etc.)		12,5%	E02.07, E02.08, E02.09
Prova escrita		12,5%	E02.07, E02.08, E02.09
DIMENSIÓ PRODUCTIVA			
Reflexions i propostes metodològiques transformadores i emancipatòries.		50%	E01.06, E01.07, E01.08, E02.07, E02.08, E02.09

Avaluació

Les activitats d'avaluació abans especificades s'avaluaran al llarg del semestre acadèmic. El calendari d'avaluació que se seguirà serà el següent:

- Avaluació de la dimensió sistèmica individualment (10%) i grupal (15%). Individualment, es realitzarà una activitat en què l'estudiantat haurà de situar un relat autobiogràfic en els contextos històrics i les teories de l'educació amb perspectiva de gènere. Grupalment, l'estudiantat realitzarà exposicions posant en diàleg diversos pensadors i pensadores sobre les teories de l'educació amb els feminismes (sessions de seminari els dijous d'octubre: 4, 11, 18 i 25).
- Avaluació de la dimensió performativa grupalment (12'5%) i individual (12,5%). Grupalment, es realitzaran petits anàlisi de casos durant les sessions. Individualment, es portarà també a terme una prova escrita (12,5%).
- Avaluació de la dimensió productiva (50%): s'avaluarà a través de la realització d'un projecte final que inclourà reflexions i propostes metodològiques amb perspectiva de gènere. Aquest projecte es proposarà el 29 d'octubre i s'anirà realitzant fins al final de l'assignatura. Per tal de supervisar aquest treball caldrà concretar dues tutories obligatòries per cada grup de treball. La data d'entrega serà el dia 28 de gener del 2019.

Procediment de revisió de les qualificacions

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, la professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

Recuperació

Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i tot i així els quedi algun aspecte no assolit se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria, realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant i en cas que sigui necessari, es fixarà un dia per fer recuperacions un cop acabades les classes (pendent de publicar el calendari i els horaris a la web de la Facultat de Filosofia i Lletres).

Activitats avaluatives excloses de la recuperació

Les activitats següents no poden ser recuperades:

El projecte final no serà recuperable perquè es farà un seguiment a través de seminari/tutoria, a on els i les alumnes seran acompanyades durant tot el procés d'elaboració d'aquest. Així doncs, l'avaluació serà formativa i sumativa al final, i s'entén que l'alumne ha d'anar incorporant les millores i els avenços a partir d'aquest acompanyament

Bibliografia de referència i enllaços web

- Acker, Sandra (1994). *Género y educación. Reflexiones sociológicas sobre mujeres, feminismo y enseñanza*. Madrid: Narcea.
- Anguita, Rocío (2011). El reto de la formación del profesorado para la igualdad. *Revista Electrónica Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 14 (1): 43-51.
- Azorin Abellán, Cecilia María (2014). Actitudes del profesorado hacia la coeducación, Claves para una educación inclusiva. *Ensayos: Revista de Educación de Albacete*, 29 (2): 159-174 [<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=4911722>].
- Bedia, Rosa Cobo. (Ed.). (2008). *Educación en la ciudadanía: perspectivas feministas*. Madrid: Los libros de la Catarata.
- Belausteguigoitia, Marisa i Mingo, Araceli (Eds.) (1999). *Géneros prófugos. feminismo y educación*. México: UNAM-Paidós.
- Biglia, Barbara., & San-Martín, Conchi. (2007). Estado wonderbra: entretejiendo narraciones feministas sobre las violencias de género. Barcelona: Virus editorial.
- Blanco, Nieves (coord.). (2001). *Educación en femenino y en masculino*. Madrid: Akal.
- Bolaños, L. M. i Jiménez Cortés, R. (1996). La formación del profesorado en género. *Revista de Investigación Educativa*, 25 (1): 77-98.
- Cacho Labrador, Xavier (1998). *L'educadora i l'educador social a Catalunya*. Barcelona: Associació Professional d'Educadors socials de Catalunya.
- Canella, Gaile i Viruru, Radhika (2004). *Childhood and Postcolonization: power, education and contemporary practice*. New York: Routledge.
- Carrera, M.V. (2013). Educando queer: el educador/a social como agente de subversión de género en la escuela. *Revista Iberoamericana de Educación*, 61 (2): 2-12 [<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5889648>].
- Castellsagué, Alba; Mena, Maria; Rifà, Montserrat i Pujal, Margot (2014). Introduciendo la transversalidad de la perspectiva de género en nuevos formatos docentes. En *Unidad de Igualdad*, : 57-75.
- CIDE/Instituto de la Mujer (2006). *Incorporación y trayectoria de niñas gitanas en la ESO*. Madrid: Fundación Secretariado Gitano, Ministerio de Trabajo y Asuntos sociales.
- Cobo, Rosa (Ed.) (2007). *Interculturalidad, feminismo y educación*. Madrid: La Catarata i Junta de Andalucía, Plan de Igualdad.
- Codina, Pilar; Cortada, Esther i Roset, Montserrat (Coords.) (1994). *Educación no sexista. Experiencias educativas*. Barcelona: Graó.
- Ellsworth, Elizabeth (2005). *Posiciones en la enseñanza*. Madrid: Akal.
- Essomba, Miquel A. (2007). *Coeducación y prevención temprana de la violencia de género*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia, Subdirección General de Información y Publicaciones.
- Fausto-Sterling, Anne. (2006). Cuerpos sexuados. *La política de género y la construcción de la sexualidad*, 526. Barcelona: Melusina.
- García-Pérez, Rafael; Buzón García, Olga; Piedra de la Cuadra, Joaquín i Quiñones Delgado, Carlos (2010). La ceguera de género en el profesorado. Ponencia presentada en el *Congreso Universitario Nacional de Investigación y Género*. Sevilla: Universidad de Sevilla [<http://hdl.handle.net/11441/40179>].
- García-Pérez, Rafael; Rebollo Mª Ángeles; Vega, Luisa; Barragán-Sánchez, Raquel; Buzón, Olga & Piedra, Joaquín (2011). El patriarcado no es transparente: Competencias del profesorado para reconocer la desigualdad. *Cultura y Educación*, 23(3): 385-397.
- Gilligan, Carol. (1993). *In a different voice*. United States of America: Harvard University Press.
- Grañeras, Montserrat i Mañeru Méndez, Ana (Coords.). *Revisión bibliográfica sobre mujeres y educación (1983-2007)*. Madrid: CIDE/Instituto de la Mujer.
- Grosfoguel, R. (2005). Border thinking, and global coloniality. *Critical globalization studies*, 283-292.
- Herraiz, Fernando (2008). Una reflexión sobre la masculinidad en la escuela. Una experiencia de aprendizaje de género y sexo. *Aula. De innovación educativa*, 177. Barcelona: Graó.
- Instituto de la Mujer (2005). *Tomar en serio a las niñas*. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, Serie Cuadernos de Educación no Sexista, 17.
- Izquierdo, M. Jesús (Coord) (2008). *Cuidado y provisión: el sesgo de género en las prácticas universitarias y su impacto en la función socializadora de la universidad*. Informe. Madrid: Ministerio de Igualdad [<http://www.inmujer.gob.es/publicacioneselectronicas/documentacion/Documentos/DE0051.pdf>]

- Lomas, Carlos (Comp.). *¿Iguales o diferentes? Género, diferencia sexual, lenguaje y educación*. México: Paidós.
- Luke, Carme (1999). *Feminismos y pedagogías en la vida cotidiana*. Madrid: Morata
- Mora, Enrico i Pujal, Margot (2014). El cuidado y la provisión en el proyecto docente universitario. A Unidade de Igualdade, : 105-135.
- Observatori per a la Igualtat (2017b). *Perspectiva de gènere en les competències dels estudis de Ciències de l'Educació*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- Perelló, Fátima (2013). *Assimetries del gènere a la Universitat de València*. València: Universitat de València.
- Pié Balaguer, Asun (2009a). De la teoria queer i altres maneres de pensar l'educació. *Temps d'educació*, 37: 253-270.
- Pié Balaguer, Asun (2009b). *Educació social i teoria queer. De l'alteritat o les dissidències pedagògiques*. Barcelona: UOC.
- Pié, Asun (2009). De la teoria queer i les altres maneres de pensar l'educació. *Temps d'Educació*, 37, 253–270. Universitat de Barcelona.
- Piedra, Joaquín (2014). *Género, masculinidades y diversidad. Educación física, deporte e identidades masculinas*. Barcelona: Octaedro.
- Planella, Jordi, i Pié, Asun (2012). Pedagoqueer: resistencias y subversiones educativas. *Educación XXI*, 15.1, Facultat d'Educació, UNED, p. 265–283. Disponible a: <http://e-spacio.uned.es/fez/eserv.php?pid=bibliuned:EducacionXXI-2012-15-1-5130&dsID=Documento.pdf>
- Rebollo, Ángeles (Coord.) (2006). *Género e interculturalidad: educar para la igualdad*. Madrid: Aula abierta/Muralla.
- Renau, Ma Dolors (Ed.) (2012). *Cómo aprender a amar en la escuela*. Madrid: La Catarata.
- Rifà Valls, Montserrat i Duarte Campderrós, Laura. (2013). Interseccionalidades del género, desigualdad y educación superior: categorías, indicadores y estrategias en la investigación. En Zapata, M.; García, S. Chan de Ávila, J. (eds.). *La interseccionalidad en debate*. Berlin: Freie Universität Berlin <http://www.miseal.net/index.php/el-proyecto/2-uncategorised/153-interseccionalidad-debate>.
- Rifà Valls, Montserrat; Duarte Campderrós, Laura i Ponferrada, Maribel (Eds.) (2015). *Nuevos desafíos para la inclusión social y la equidad en educación superior*. Barcelona, Costa Rica & Berlin: UAB, UNA & FU <http://www.miseal.net/index.php/el-proyecto/36-documentacion/publicaciones/183-nuevos-desafios-para-la-inclusion-social-y-la-equidad-en-la-educacion-superior-actas-del-iii-congreso-internacional-miseal>
- Rodríguez Martínez, Carmen (Comp.) (2007). *Género y currículo. Aportaciones del género al estudio y práctica del currículo*. Madrid: Akal.
- Rodríguez, Encarna.(2001) *Neoliberalismo, educación y género: análisis crítico de la reforma educativa española*. No. 34. Las Ediciones de La Piqueta.
- Sánchez Blanco, Concha (2003). A propósito de la feminización de la docencia en educación infantil. *Aula de Infantil*, 13: 34-40.
- Sibai, Sirin. Adlbi. (2018). *La cárcel del feminismo: hacia un pensamiento islámico decolonial* (Vol. 13). España: Ediciones AKAL.
- Simón Rodríguez, M. Elena (2010). *La igualdad también se aprende. Cuestión de coeducación*. Madrid: Narcea.
- Skelton, Christine; Francis, Becky i Smulyan, Lisa (Eds.) (2006). *The SAGE handbook of Gender and Education*. London: Sage.
- Solsona, Núria (2016). *Ni princeses ni pirates. Per a educar nens i nenes en llibertat*. Barcelona: Eumo.
- Subirats, Marina (2007). *Balones fuera: Reconstruir los espacios desde la coeducación*. Barcelona: Octaedro.
- Subirats, Marina (2017). *Coeducación, apuesta por la libertad*. Madrid: Octaedro.
- Sundaram, Vanita (2014). *Preventing youth violence: Rethinking the role of gender and schools*. UK: Springer.
- Talbur, Susan i Steinberg, Shirley (eds) (2005). *Pensando queer: sexualidad, cultura y educación*. Barcelona: Grao.
- Tomé, Amparo i Rambla, Xavier (2001). *La coeducació de les identitats masculines a l'educació secundària*. Bellaterra: Institut de Ciències de l'Educació, Universitat Autònoma de Barcelona.
- Tomé, Amparo, and Xavier Rambla (eds.) (2011) *Contra el sexismo: coeducación y democracia en la escuela*. Síntesis.
- UNESCO (2015). *A Guide for Gender Equality in Teacher Education Policy and Practices*. <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002316/231646e.pdf>
- Unidade de Igualdade (2014). *III Xornada en Xénero. Docencia e Investigación. Llibre d'actes*. Vigo: Universidad de Vigo.
- VV.AA. (1999). *Pedagogia amb veu de dones*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

VV.AA. (2000). *Pedagogia del segle XX en femení*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

Walkerdine, Valerie (1998). *La cultura popular y la erotización de las niñas*. A: Curran-Morley-Walkerdine. *Estudios culturales y comunicación*. Barcelona: Paidós.

Yip, Andrew Kam-Tuck & Sanjakdar, Fida (Ed.) (2018). *Critical Pedagogy, Sexuality Education and Young People: Issues about Democracy and Active Citizenry (Adolescent Cultures, School, and Society)*. New York: Peter Lang.

Enllaços web

- Coeducació i formació del professorat

Generalitat de Catalunya. *Pla d'igualtat del sistema educatiu*, <http://ensenyament.gencat.cat/ca/arees-actuacio/centres-serveis-educatius/projectes-educatius/comunitat-educativa-entorn/pla-igualtat-genero/>

Subirats, Marina (2010). La coeducación hoy: Los objetivos pendientes. Gobierno Vasco. *Emakunde, Programa coeducativo para la igualdad, el respeto y la no-violencia*.

http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/proyecto_nahiko_formacion/es_def/adjuntos/2010.09.21.marina.subirats.pdf.

Instituto de la Mujer (2008). *Guía de Coeducación. Síntesis sobre la Educación para la Igualdad de Oportunidades entre Mujeres y Hombres*. Madrid: Ministerio de Igualdad.

<http://www.inmujer.gob.es/observatorios/observIgualdad/estudiosInformes/docs/009-guia.pdf>

- Propostes per treballar la igualtat de gènere a l'aula

CIRD, Ajuntament de Barcelona. *Recursos pedagògics online per a la igualtat*:

<http://ajuntament.barcelona.cat/recursospedagogics/ca>

Gender and Education (resources: pedagogies): <http://www.genderandeducation.com/resources-2/pedagogies/>

Igualtat en ruta. Recursos coeducatius: http://isonomia.uji.es/wp-content/uploads/2013/06/PDF-igualtat_en_ruta-recursos_coeducatius.pdf

Institut Català de les Dones. Recursos per a la sensibilització, coeducació i violència masclista (àmbits d'actuació):

<http://dones.gencat.cat/ca/inici/>

Instituto Asturiano de la Mujer (2001). *Coeducación. Guía de recursos*. Asturias: Servicio de Publicaciones de la Consejería de la Presidencia. http://www.educarenigualdad.org/media/pdf/uploaded/old/Mat_177_guia_de_los_recursos.pdf.

IREX. *Creating Supportive Learning Environments for Girls and Boys: A Guide for Educators*.

<https://www.irex.org/resource/creating-supportive-learning-environments-girls-and-boys-guide-educators>

Roset, Montserrat; Pagès, Eugènia; Lojo, Mirta i Cortada, Esther (2008). *Guía de coeducación per als centres educatius: pautes de reflexió i recursos per a l'elaboració d'un projecte de centre*. Barcelona: Institut Català de les Dones, Departament d'Educació, Generalitat de Catalunya http://dones.gencat.cat/web/.content/03_ambits/docs/publicacions_eines10.pdf.

- Projectes i altres recursos

Coeducacció. Cooperativa que treballa per la transformació educativa des d'una perspectiva de gènere

<http://www.coeducaccio.com/>

Judith Butler. Género y sexualidad para adolescentes. Diálogo con Miquel Missé y 300 estudiantes

<http://www.cccb.org/es/multimedia/videos/judith-butler-genero-y-sexualidad-para-adolescentes/228974>

OASIS ofrece espacios de encuentro y socialización para adolescentes con expresiones y identidades de género y sexualidades diversas. <http://oasislgtb.org/es/>

PUNT 6 Cooperativa d'arquitectes, sociòlogues i urbanistes de procedències diverses, amb més de 10 anys d'experiència local, estatal i internacional

https://punt6.files.wordpress.com/2014/07/patios_escolares_adriana_cicolettoblancagutierrez.pdf